

4^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ο Μ Ι Λ Ι Α Τ Ο Υ

Πρωθυπουργού

Κώστα Σημίτη

ΕΝΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΝΕΩΣΗ - ΝΙΚΗ

Πέμπτη
27 Ιουνίου 1996

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Στο Συνέδριό μας που αρχίζει σήμερα, δεν είμαστε παρόντες μόνον εμείς.

Σ' αυτήν την αίθουσα είναι παρών - και το νιώθουμε όλοι, με μεγάλη συγκίνηση - ο ίσκιος του μεγάλου ηγέτη που χθες αποχαιρετίσαμε.

Είχαμε το προνόμιο να μοιραστούμε μαζί του ένα όνειρο, το ευγενέστερο όνειρο για την Ελλάδα και τους Έλληνες. Είχαμε την τύχη να περπατήσουμε πλάι του στην συναρπαστικότερη πολιτική διαδρομή της νεώτερης ιστορίας μας. Είχαμε το σπάνιο προνόμιο να συστρατευτούμε μαζί του και μαζί του να διεκδικήσουμε το μέλλον. Είμαστε όλοι υπερήφανοι και ευγνώμονες για το προνόμιο αυτό. Όπως ευγνώμονες είναι οι Ελληνίδες και οι Έλληνες για την προσφορά αυτού που υπήρξε μια από τις σημαντικότερες πολιτικές προσωπικότητες των δύο αιώνων ελεύθερου ελληνικού βίου.

Κι αυτά τα αισθήματα, η περηφάνια και η ευγνωμοσύνη, πρέπει σήμερα να είναι ισχυρότερα από την οδύνη για την απώλεια, από την βαθύτατη θλίψη κι από το συγκλονιστικό αίσθημα του κενού. Είμαστε περήφανοι κι ευγνώμονες για ό,τι ο Ανδρέας Παπανδρέου υπήρξε για τη χώρα, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., τον καθέναν από εμάς. Μα προπάντων είμαστε υποχρεωμένοι να συνεχίσουμε.

Ο σεβασμός και η αγάπη στον Ανδρέα Παπανδρέου και το ιστορικό του έργο, δεν θα μετρηθούν σήμερα με υψηλόφωνους επικήδειους - που δεν τους χρειάζεται. Ούτε με λόγους αποτίμησης ενός ιστορικού μεγέθους που, έτσι κι αλλιώς, μας ξεπερνά. Κι ούτε βέβαια, με μια προσπάθεια να συντηρήσουμε την κληρονομιά του πετρωμένη και

ακίνητη. Ο σεβασμός και η αγάπη θα μετρηθούν σήμερα με την αγωνία και τον αγώνα να ανανεωθεί, να πάρει νέα δυναμική και σφρίγος, να προσαρμοστεί στους νέους καιρούς το έργο του . Να μείνει ζωντανό το όραμα το οποίο πριν 22 χρόνια μοιραστήκαμε. Το όραμα μιας μεγάλης παράταξης που ενώνει τις προοδευτικές δυνάμεις του τόπου σε ένα πλειοψηφικό μέτωπο. Το όραμα της αλλαγής και του εκσυγχρονισμού της πατρίδας μας.

Μ' αυτό το όραμα πρέπει σήμερα να ξανασυνδεθούμε. Και αναγεννημένο να το διεκδικήσουμε. Το μπορούμε. Και θα το αποδείξουμε.

Σ' αυτήν την αίθουσα, δεν είμαστε παρόντες μόνοι εμείς. Ο καθένας από εσάς φέρνει μαζί του στο συνέδριό μας, την αγωνία της παράταξής μας, του. ΠΑ.ΣΟ.Κ., την ελπίδα της μεγάλης πλειοψηφίας των Ελληνίδων και των Ελλήνων. Με αυτήν την αγωνία και την ελπίδα θα αναμετρηθούμε. Δεν θα αναμετρηθούμε αναμεταξύ μας, σ' έναν άγονο κι αδελφοκτόνο φατριαστικό αγώνα. Θα αναμετρηθούμε με την ιστορία και τις ευθύνες μας απέναντι στον κόσμο που εκπροσωπούμε.

Φθάσαμε ως εδώ, ως το συνέδριο αυτό, μέσα από έναν δύσκολο δρόμο. Πολλοί προφήτεψαν πως το Συνέδριο αυτό είναι μια θανάσιμη απειλή για το ΠΑ.ΣΟ.Κ., πως θα γίνει η αρχή του τέλους μας. Στην πραγματικότητα, ένας μόνον κίνδυνος μας απειλεί. Να ξεχάσουμε ότι το Συνέδριο αυτό δεν είναι μόνον δικό μας. Να το αντιμετωπίσουμε ως οικογενειακή μας υπόθεση. Να παρασυρθούμε στην εσωστρέφεια και να χάσουμε την επαφή με την ελπίδα και την αγωνία εκατομμυρίων Ελλήνων κι Ελληνίδων, που δεν έχασαν την πίστη τους σ' εμάς και το όραμά μας.

Φθάσαμε ως εδώ, ως το ιστορικό αυτό συνέδριο μέσα από έναν δρόμο οδυνηρό και συχνά επικίνδυνο. Εσείς το ξέρετε καλύτερα από όλους: Αν οι πολίτες απογοητεύονται από την πολιτική, και αποσύρουν την εμπιστοσύνη τους από τους πολιτικούς, είναι γιατί νιώθουν τους πολιτικούς και τα κόμματα να ζουν απορροφημένοι από τις φιλοδοξίες και τους ανταγωνισμούς τους. Αυτή είναι η αιτία της βαθιάς απογοήτευσης του λαού από την πολιτική. Και στο δρόμο για το συνέδριό μας, κάναμε πολλά για να ενισχύσουμε αυτό το αίσθημα της απογοήτευσης. Δώσαμε την εντύπωση ότι προτάσσουμε τα προσωπικά μας προβλήματα έναντι των προβλημάτων της χώρας. Αυτή η εικόνα μας αδικεί όλους. Αδικεί την ιστορία μας και την προσφορά μας στην χώρα. Στο συνέδριο πρέπει να την διαψεύσουμε και να την ανατρέψουμε ριζικά. Το στοίχημα για το συνέδριό μας δεν είναι να εξισορροπήσει τάσεις, να συμβιβάσει αντίρροπες φιλοδοξίες, να μοιράσει κουκιά. Είναι να συμπορευτεί με το λαό και την κοινωνία. Να δώσει πνοή και αυτοπεποίθηση στην κοινωνία. Και να της προσφέρει καθαρές αξιόπιστες επιλογές, που δικαιολογούν την ελπίδα.

Έχουμε μια ιστορική ευκαιρία σήμερα: Αυτό το Συνέδριο που κάποιοι ήλπισαν πως θα ήταν η αρχή του τέλους για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα είναι η αρχή μιας νέας εποχής, αρχή μιας νικηφόρας εφόδου στο μέλλον, στον επόμενο αιώνα με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο τιμόνι των εξελίξεων.

Αυτή η νέα εποχή θα είναι διαφορετική από την προηγούμενη. Εμείς οι ίδιοι πρέπει να είμαστε διαφορετικοί, πρέπει να αλλάξουμε τρόπο λειτουργίας, πολιτικό λόγο, πολιτική κουλτούρα. Ανανεωμένοι μόνον θα καταφέρουμε να μείνουμε πιστοί στον εαυτό μας και στην ιστορία μας.

Έχουμε πράγματι μια ιστορική ευκαιρία. Και δεν έχουμε δικαίωμα να την χάσουμε. Κι έχουμε ένα χρέος, που πρέπει να τιμήσουμε.

Έχουμε χρέος, πριν απ' όλα, να κυβερνήσουμε την χώρα, να υπερασπίσουμε αποτελεσματικά τα συμφέροντά της και το δικαίωμά της στο μέλλον. Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι πρέπει να θωρακίσουμε την πατρίδα μας απέναντι στις απειλές που εκδηλώνονται στα σύνορά της. Με όποιο κόστος και όποιες θυσίες. Μα σημαίνει επίσης ότι πρέπει να υπερασπίσουμε την πατρίδα μας απέναντι στις ακόμη μεγαλύτερες απειλές, προκλήσεις κι ευκαιρίες που εκδηλώνονται στο πεδίο μιας διεθνούς οικονομίας δίχως σύνορα. Ενός ανταγωνισμού δίχως όρια και έλεος, σ' ένα πεδίο διευρυμένων και πολύπλοκων αντιπαραθέσεων. Κι εδώ επίσης όποιο κι αν είναι το κόστος, όσες κι αν χρειάζονται θυσίες, όσο επώδυνη κι αν είναι η αναγκαία οικονομική πολιτική, δεν έχουμε το δικαίωμα να ταλαντευτούμε, ούτε να υποχωρήσουμε, ούτε να συμβιβαστούμε. Να κυβερνήσουμε, σημαίνει τέλος ότι πρέπει να ξαναδώσουμε στους πολίτες το αίσθημα ότι εκπροσωπούνται - ότι τους εκπροσωπούμε. Αυτούς. Κι όχι μια δράκα συμφερόντων που ο συγχρωτισμός μαζί τους φθείρει την εικόνα της πολιτικής.

Έχουμε χρέος, δεύτερον, να εξασφαλίσουμε την συνέχεια και την ανανέωση της πολιτικής μας παράδοσης. Όχι να διαχειριστούμε μια κομματική κληρονομιά και να μοιράσουμε τα ιμάτια ενός ΠΑ.ΣΟ.Κ., σταυρωμένου στον σταυρό του ιστορικού μαρασμού. Μα να εξασφαλίσουμε την πλειοψηφική δυναμική του και την προοπτική της συνάντησής του με όλα τα παλιά και νέα ρεύματα, πολιτικά, πνευματικά, κοινωνικά, που συγκροτούν τον ευρύτερο χώρο του Σοσιαλισμού και της Κεντροαριστεράς. Τα κόμματα δεν είναι πια ούτε τα μοναδικά, ούτε τα προνομιακά υποκείμενα της πολιτικής ζωής. Ζούμε σε μια εποχή, όπου περισσότερο παρά ποτέ τα κόμματα έχουν λόγο ύπαρξης μόνον όταν καταφέρνουν να οργανώνουν γύρω τους, μέσα από μια ανοιχτή λειτουργία, ένα δίκτυο αυτόνομων και ενεργών κινημάτων γνώμης και διεκδίκησης. Το μέλλον μας, δεν είναι το μέλλον ενός κλειστού

γραφειοκρατικού οργανισμού. Το μέλλον μας είναι μια νέα κομματική λειτουργία που δεν θα είναι αδιάβροχη και απροσπέλαστη, κλειστή στα ρεύματα τα κοινωνικά και πνευματικά, θα τα ζωογονεί και θα ζωογονείται από αυτά. Το μεγάλο σχέδιο για το Σοσιαλισμό του επόμενου αιώνα προϋποθέτει μια πολιτική κοσμογονία, μια μεγάλη ανασύνθεση των δυνάμεων της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, και της ελευθερίας.

Έχουμε, τέλος χρέος να ξανακερδίσουμε την εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην Πολιτική. Να ξαναδώσουμε στην Δημοκρατία μας την αντιπροσωπευτική της δύναμη, που κινδυνεύει να χάσει. Πως; Κυβερνώντας αποτελεσματικά. Δείχνοντας τόλμη και αποφασιστικότητα, κάνοντας τις δύσκολες μα αναγκαίες επιλογές με σταθερότητα, αγνοώντας το περίφημο - ή μάλλον κακόφημο - πολιτικό κόστος. Υπερασπίζοντας την τιμή του πολιτικού κόσμου που διασύρεται, με τις αναγκαίες τομές διαφάνειας και ελέγχου όλου του πεδίου διαπλοκής πολιτικής και οικονομίας. Και τρίτον, αλλάζοντας ριζικά τον πολιτικό λόγο. Πρέπει να σπάσουμε τον φαύλο κύκλο ενός πολιτικού λόγου που μιλά μόνον για τον εαυτό του κι ενός πολιτικού λόγου που δημαγωγικά και λαϊκιστικά μιλά δήθεν για τα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων. Οι πολίτες βαρέθηκαν να μας ακούν να μιλάμε την ξύλινη γλώσσα των κομματικών ισορροπιών, ή την γλώσσα της υποκρισίας, που δίνει υποσχέσεις και χαϊδεύει τα αυτιά.

Οι πολίτες προσδοκούν από τον κόσμο της πολιτικής να προτείνει και πάλι μεγάλες επιλογές, να μιλήσει για αξίες, αρχές, όραμα. Προσδοκούν ένα όραμα, μια ρεαλιστική ουτοπία για την Ελλάδα στον επόμενο αιώνα. Να προτείνουμε το όραμα, να κινητοποιήσουμε γι' αυτό. Αυτή είναι η μέγιστη υποχρέωσή μας αλλά και η δύναμή μας. Έχουμε το ισχυρότερο οπλοστάσιο. Τις ιδέες μας. Ας ανοίξουμε μ' αυτές νέους δρόμους.

Αγαπητοί σύντροφοι και συντρόφισσες,

Το Συνέδριό μας διεξάγεται πράγματι σε μια ιστορική στιγμή. Ποτέ άλλοτε στην σύγχρονη πολιτική μας ιστορία δεν είχαν συγκεντρωθεί, τόσοι κίνδυνοι, τόσες προκλήσεις, αλλά και τόσες ευκαιρίες για την χώρα μας. Σε εμάς, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., αναλογεί η ευθύνη, να σταθμίσουμε σωστά και υπεύθυνα κινδύνους, προκλήσεις και ευκαιρίες, ώστε να χαράξουμε αποφασιστικά τους δρόμους για μια νέα πορεία της χώρας, για μια νέα πορεία της παράταξής μας.

Η χώρα μας αντιμετωπίζει με οξύ τρόπο, έναν κίνδυνο και μία πρόκληση. Είμαστε η μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετωπίζει μια απροσχημάτιστη απειλή στα εθνικά κυριαρχικά της δικαιώματα και στην εδαφική της ακεραιότητα. Η τουρκική επιβουλή παίρνει τώρα πιο ωμή μορφή, περνά σε νέο βαθμό κλιμάκωσης. Η Τουρκία, με τη νέα θεωρία περί «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο, καθιστά ορατές, τις πιο σκοτεινές επιδιώξεις της: οι «γκρίζες ζώνες» αποσκοπούν σε αλλαγή του αναγνωρισμένου από τις διεθνείς συνθήκες, καθεστώτος του Αιγαίου.

Τότε, στην κρίση στα Ιμια, δεν πέσαμε στην παγίδα, ούτε του θερμού επεισοδίου, ούτε του διαλόγου που επεδίωκε η Άγκυρα. Ούτε άλλωστε υπάρχει περίπτωση η Τουρκία να επιτύχει οποιονδήποτε από τους άνομους στόχους της, με, ή χωρίς «θερμά επεισόδια», με, ή χωρίς προσχήματα, στην εκδίπλωση των απειλών της.

Η θέση μας είναι σταθερή, αταλάντευτη και κατηγορηματική: Είμαστε σταθερά προσηλωμένοι στην επιδίωξη της ειρήνης στην περιοχή. Έχουμε αναπτύξει μια πολύπλευρη διπλωματική εκστρατεία ενημέρωσης σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς για τον χαρακτήρα της

τουρκικής απειλής και τους κινδύνους αποσταθεροποίησης που δημιουργεί η Άγκυρα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Έχουμε μαζί μας το διεθνές δίκαιο. Αλλά, οι διεθνείς σχέσεις δεν κινούνται, πάντοτε και αυτομάτως, στην τροχιά του δικαίου. Το δίκαιο πρέπει να το συνοδεύει και η ισχύς. Και αυτό κάνουμε. Δεν έχουμε αυταπάτες για τα όρια της παρέμβασής μας στους διεθνείς οργανισμούς. Ούτε μπορεί να μας διαφεύγει, ότι ακόμα και οι εταίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δείχνουν να υποβαθμίζουν τους κινδύνους από την τουρκική επιθετικότητα.

Η Ελλάδα έχει ανάγκη από συμμάχους δεν έχει ανάγκη από προστάτες. Γι' αυτό, μαζί με το σύνολο των διπλωματικών μας μέσων, μαζί με την κινητοποίηση του ελληνισμού στις άκρες όλων των ηπείρων, το κέντρο βάρους της προσοχής μας είναι στραμμένο στην ισχύ της αποτροπής. Λαός και Ένοπλες Δυνάμεις θα διασφαλίσουν κάθε μέτρο γης, αέρα και θάλασσας, από όποια άνομη επιβουλή.

Απέναντι λοιπόν στην απειλή της Τουρκίας αντιτάσσουμε την πολιτική της ισχυρής Ελλάδας. Μιας Ελλάδας σεβαστής σε φίλους και αντιπάλους, μιας Ελλάδας που δεν επαιτεί, αλλά απαιτεί, και επιβάλλει τα δίκαια και τα συμφέροντά της.

Αγαπητοί σύντροφοι και συντρόφισσες,

Αν η Ελλάδα πρέπει να είναι ισχυρή για την εθνική της επιβίωση, για την διαφύλαξη της ακεραιότητάς της, πρέπει να γίνει ισχυρή για να αντιμετωπίσει την δεύτερη πρόκληση: την ισότιμη θέση της στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αυτή τη στιγμή, η ευρωπαϊκή ενοποίηση μπαίνει στην τελική ευθεία. Με το τέλος της Διακυβερνητικής

και την απαρχή της νομισματικής ενοποίησης, θα διαμορφωθεί ένα νέο τοπίο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η «Ευρώπη των πολλών ταχυτήτων» είναι μια ισχυρή πιθανότητα. Δίνουμε συστηματική μάχη μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μια μάχη στην οποία έχουμε πολλούς συμμάχους, ώστε ο «σκληρός πυρήνας» των χωρών, που θα επιτύχουν πρώτες τους όρους της σύγκλισης, να μη γίνουν ένα Διευθυντήριο της Ένωσης.

Για μας, για την Ελλάδα, είναι ζωτική ανάγκη και ουσιώδης στρατηγικός στόχος να βρεθούμε όσο πιο κοντά γίνεται στον πυρήνα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αν δεν επιτύχουμε τους στόχους της σύγκλισης, αν μετατραπούμε σε μια χώρα της τρίτης ταχύτητας, αν διολισθήσουμε σε μια περιφερειακή τροχιά σε σχέση με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, οι επιπτώσεις θα είναι για την χώρα μας βαθιά αρνητικές. Επιπτώσεις, όχι μόνον οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές, αλλά και εθνικές. Γιατί είναι φανερό, ότι μια Ελλάδα στην περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακόμα λιγότερο θα μπορεί να καθιστά σεβαστές τις θέσεις της.

Η Ελλάδα σήμερα έχει δίπλα της ένα νέο πεδίο δράσης, τα Βαλκάνια, την Ανατολική Ευρώπη, τις Παραευξείνιες περιοχές, την Ανατολική Μεσόγειο. Πρέπει να αποκτήσουμε στο χώρο αυτό παρουσία. Η Ελλάδα να γίνει το σταυροδρόμι Ανατολής - Δύσης, Βορρά - Νότου, κέντρο πολύπλευρων δραστηριοτήτων μιας νέας αναπτυσσόμενης περιοχής.

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Έχει γίνει καθεστώς στην ρητορική των κομμάτων, των πολιτικών ηγεσιών, των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, η αναφορά στην πολύπλευρη κρίση της χώρας.

Δεν θα αμφισβητήσω την ύπαρξη αυτής της κρίσης. Θα αρνηθώ όμως, και καλώ όλο το ΠΑ.ΣΟ.Κ. να αρνηθούμε μαζί τον χαρακτήρα που αποδίδεται στην κρίση. Δεν δέχομαι, δεν δεχόμαστε εμείς, τα στελέχη και τα μέλη του ΠΑ.ΣΟ.Κ., ότι είμαστε μια χώρα που έχει ηττηθεί, που έχει παραιτηθεί, που βρίσκεται σε παρακμή. Πιστεύω, αντίθετα, ότι αυτό που ονομάζεται «κρίση» είναι - μπορούμε εμείς να την κάνουμε - η μεγάλη ευκαιρία για τον τόπο.

Η Ελλάδα βρίσκεται πράγματι σε κρίση. Πρόκειται όμως, όχι για ένα τέλος, αλλά για μια αρχή. Τελειώνει μια ολόκληρη περίοδος και ανατέλλει μια καινούργια. Ενώ, όμως, το παλαιό έχει τελεσίδικα τελειώσει, το καινούργιο δεν έχει ακόμα δείξει το καθαρό πρόσωπό του. Η κρίση είναι απλά η σύγκρουση ανάμεσα στο παλιό και το καινούργιο. Είναι η σύγκρουση ανάμεσα σε έναν κόσμο που απέρχεται και σε νέες δυνάμεις, που εισέρχονται δυναμικά στο προσκήνιο.

Πιστεύω ακράδαντα, ότι εμείς, το ΠΑ.ΣΟ.Κ., μπορούμε να αντιστρέψουμε την κρίση. Σ' εμάς δεν έχει θέση ούτε η αμηχανία ούτε η αβεβαιότητα. Είμαστε σε θέση να καθορίσουμε που πάμε και πως πάμε. Το Συνέδριό μας θα είναι το ορόσημο της μεγάλης αλλαγής, του νέου ΠΑ.ΣΟ.Κ., που θα δώσει νέα προοπτική στην πορεία της χώρας.

Σύντροφοι και συντρόφισσες,

Υπάρχει, όπως ανέφερα και σε μια άλλη ομιλία μου, η Ελλάδα του «ωχαδελφισμού». Η Ελλάδα της ήσσοнос προσπάθειας. Η Ελλάδα της αυθαιρεσίας, της ανομίας, η Ελλάδα της ευκολίας. Υπάρχει πράγματι η Ελλάδα της «αρπαχτής», των ρουσφετιών, της συναλλαγής και της διαφθοράς, η «κοινωνία των κολλητών» εναντίον της κοινωνίας των πολιτών. Από αυτή την Ελλάδα πηγάζει η προσπάθεια χειραγώγησης και ευτελισμού της πολιτικής και των πολιτικών. Εδώ εδράζεται ένα μεγάλο κομμάτι της αφερεγγυότητας των κομμάτων και της πολιτικής ζωής. Με όλα αυτά τα φαινόμενα το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν πρέπει, ούτε μπορεί, να έχει οποιαδήποτε σχέση.

Υπάρχει όμως, σύντροφοι, και μια άλλη Ελλάδα. Η Ελλάδα της δημιουργίας. Η Ελλάδα της προόδου, η Ελλάδα της δύναμης και της αξιοπρέπειας. Παντού στην Ελλάδα υπάρχουν νέες δομές κοινωνικής πρωτοπορίας, νέοι άνθρωποι, έξω από την φθορά του παλαιού σκηνικού. Στον κόσμο των επιχειρήσεων υπάρχουν παραγωγικές μονάδες, ισχυρά ανταγωνιστικές με τις αντίστοιχες μονάδες του εξωτερικού. Υπάρχουν τμήματα και τομείς στα Πανεπιστήμια στην πρωτοπορία της έρευνας, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπάρχουν, παντού στην Ελλάδα, κύτταρα πολιτισμού και πνευματικής παραγωγής, σε επαφή με τα μεγάλα σύγχρονα πολιτιστικά ρεύματα. Υπάρχουν δυναμικές αγροτικές καλλιέργειες.

Υπάρχουν δύο παράλληλες Ελλάδες. Η Ελλάδα της κρίσης και η Ελλάδα της δημιουργίας. Χρέος μας είναι να τελειώνουμε με ό,τι καθηλώνει τον τόπο και να δώσουμε στις δυνάμεις της δημιουργίας τον πρώτο ρόλο. Αυτή είναι η πρόκληση της εποχής μας. Αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα της κοινωνίας μας. Αυτή είναι η ιστορική ευκαιρία της

χώρας. Σ' αυτή την πρόκληση θα ανταποκριθούμε, αυτό το μήνυμα θα δώσει το Συνέδριό μας.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Η Ελλάδα σήμερα βρίσκεται αντιμέτωπη με γνωστές αλλά και με νέες προκλήσεις. Η Τουρκία κλιμακώνει την επιθετικότητά της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζει. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι ένα νέο αποφασιστικό βήμα στην πορεία της. Τα Βαλκάνια αποτελούν ένα νέο χώρο οικονομικών και πολιτικών πρωτοβουλιών. Πως απαντούμε; Με κινητοποίηση, παρουσία, ιδέες, προτάσεις ή με εσωστρέφεια, εθνοκεντρισμό και απομόνωση. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δημιουργεί νέες συνθήκες ανταγωνισμού. Η αλλαγή των παραγωγικών συνθηκών και των κοινωνικών αναγκών θέτει νέα προβλήματα κοινωνικής αλληλεγγύης και πρόνοιας. Πως απαντούμε; Με νέες τεχνολογίες, νέα εκπαιδευτικά πρότυπα, νέα οργάνωση του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, νέα οχήματα για την εξασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης ή με κρυμμένο προστατευτισμό, συνέχιση του κράτους παροχών, πελατειακές σχέσεις και σε τελευταία ανάλυση την παθητικότητα του συντηρητισμού.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων μας χρειάζεται μια νέα αντίληψη για το τι είναι και τι δεν είναι αριστερή πολιτική. Αριστερή πολιτική δεν είναι να δίνεις μάχη οπισθοφυλακών για να υπερασπίσεις «κεκτημένα» μίας εποχής που ανεπιστρεπτί παρήλθε. Αριστερή πολιτική είναι να μάχεσαι για να διευκολύνεις την προσαρμογή της οικονομίας μας στην παγκόσμια οικονομία, ώστε να κάνεις την οικονομία της χώρας ικανή να επιβιώσει και να ανθίσει στο νέο πεδίο μιας διεθνούς αγοράς δίχως σύνορα. Αριστερή πολιτική είναι να επιδιώκεις ταυτόχρονα να

υποτάσσεις τις δυνάμεις της αγοράς σε νέες μορφές κοινωνικού ελέγχου, ώστε να εξασφαλίσεις ισότητα, κοινωνική ευαισθησία, κοινωνική συνοχή κάτω από τις νέες συνθήκες λειτουργίας της κοινωνίας. Αριστερή πολιτική δεν είναι να προσπαθείς να διατηρείς το παλιό μοντέλο του κράτους πρόνοιας. Θρυμματίστηκε σε έναν αναποτελεσματικό και άδικο συντεχνιασμό. Αριστερή πολιτική είναι να ανασυγκροτήσεις ένα κοινωνικό κράτος δίκαιο, αποτελεσματικό, που υπερασπίζεται τους πράγματι ασθενέστερους. Αν κάποτε αριστερή πολιτική ήταν η κινητοποίηση του κράτους για την επίτευξη κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, σήμερα είναι η κινητοποίηση της κοινωνίας για νέους θεσμούς, νέες μορφές συμμετοχής, νέους τρόπους ελέγχου δημόσιων και ιδιωτικών εξουσιαστικών δομών. Αριστερή πολιτική δεν είναι πια μόνο να προτάσσεις το συλλογικό. Αριστερή πολιτική είναι να διευρύνεις τις ικανότητες, τις δυνατότητες, τις ελευθερίες του κάθε πολίτη. Αριστερή πολιτική είναι να προχωρήσεις από το άτομο στον πολίτη, από την εγωκεντρική στάση στην κοινωνική ευθύνη.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων μας, έχουν έναν κοινό παρονομαστή, μια κοινή προϋπόθεση: τον ρωμαλέο, εκ βάθρων, εκσυγχρονισμό της χώρας. Χωρίς να αλλάξουμε ριζικά την Διοίκηση, την Οικονομία, τους θεσμούς, την Παιδεία, χωρίς να παράγουμε Πολιτισμό, χωρίς μια νέα δημόσια ηθική, δεν θα φέρουμε τη νέα Ελλάδα στον πρώτο ρόλο. Και δεν μπορούμε να πάμε στο αύριο με χθεσινό εισιτήριο.

Η ισχυρή Ελλάδα, είναι μια Ελλάδα ισότιμη στην Ευρώπη, μια Ελλάδα που θα μεταβληθεί εκ θεμελίων σε ένα σύγχρονο κράτος, με αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, με κοινωνική ευαισθησία και διοικητική αποτελεσματικότητα, μια Ελλάδα που κάνει πράξη τις αρχές του

σοσιαλισμού, τη δημοκρατία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ανάπτυξη και ελευθερία του πολίτη.

Σύντροφοι κι συντρόφισσες,

Στη διάρκεια της προσυνεδριακής διαδικασίας απέφυγα να τοποθετηθώ απέναντι σε μια σειρά προτάσεις που αφορούσαν τη λειτουργία του κόμματος. Το απέφυγα συνειδητά γιατί εσείς μου αναθέσατε την ευθύνη της διακυβέρνησης. Σήμερα θα δώσω τις απαντήσεις μου.

Πρώτο σημείο: Η οργάνωση του κόμματος

Τον Ιούλιο του 1995 είχα εκθέσει στη Συνδιάσκεψη την αντίληψή μου για τον τρόπο λειτουργίας του κόμματος. Θα την επαναλάβω σε γενικές γραμμές.

1. Το Ε.Γ. πρέπει να αποτελέσει το ενιαίο κέντρο διαμόρφωσης πολιτικής και καθοδήγησης του Κινήματος. Αυτό σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται να υπάρχουν παράλληλα και μη εμφανή κέντρα λήψης αποφάσεων. Η βούληση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. διαμορφώνεται μέσα στο όργανο. Ο Πρόεδρος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι καθοδηγητής και εκφραστής του Ε.Γ. Ο συγκεντρωτισμός, οι υπερεξουσίες στη κορυφή, ο αρχηγισμός, οι διακρίσεις σε εχθρούς και φίλους, οι αφανείς ηγετικές ομάδες και ο εμφανής εξοστρακισμός ορισμένων θα είναι φαινόμενα του παρελθόντος. Θα εργαστώ για ν' αποτελέσουν παρελθόν. Θα εργαστώ για να εξασφαλίσουμε μια πραγματική δημοκρατική λειτουργία των οργάνων. Στο πλαίσιο των οργάνων που έχουμε μπορούμε να διαμορφώσουμε όλα εκείνα τα

οχήματα, που θα επιτρέψουν τη μεγαλύτερη κινητοποίηση όλων των δυνάμεών μας, τη συνεργασία και την αποτελεσματικότητα. Αυτή είναι συλλογική λειτουργία. Ας μη γελιόμαστε όμως. Αυτή η αποστολή δεν είναι μόνον δικιά μου αλλά έργο όλων μας. Πρέπει να ξεπεράσουμε μαζί εμπεδωμένες νοοτροπίες και συμπεριφορές.

2. Η Σύνδεση του Κόμματος με την Κοινωνία. Ο ενεργός πολίτης, ο πολίτης που επιδιώκει συμμετοχή και ευθύνη, που συναισθάνεται τα κοινωνικά προβλήματα και θέλει την αντιμετώπισή τους δεν συμμετέχει στην οργάνωση, έχει αποστασιοποιηθεί. Πρέπει να τον εντάξουμε στην προσπάθειά μας. Οι σημερινές, κομματικές οργανώσεις πρέπει να μετατραπούν σε οργανώσεις πολιτών συνδεδεμένες με την κοινωνία.
3. Η επεξεργασία της πολιτικής μας. Η αναντιστοιχία προγραμμάτων και πολιτικής είναι συνέπεια του ότι τα λεγόμενα προγράμματά μας δεν πέρασαν από το κόσκινο μιας συνολικής επεξεργασίας, στην οποία συμμετέχουν, πέρα από τους άμεσα εμπλεκόμενους στο πρόβλημα, και εκείνοι που μπορούν να αναδείξουν και άλλα σημεία ιδιαίτερης σημασίας όπως το οικονομικό κόστος ή τις διεθνείς υποχρεώσεις. Σήμερα κάθε πολιτική είναι δυνατή γιατί δεν υπάρχει νομιμοποιημένη από όργανα πολιτική. Η λύση είναι μια άλλη λειτουργία, οργάνωση και ρόλος της Κ.Ε. Η Κ.Ε. οφείλει να είναι όργανο που παράγει πολιτική και όχι απλός τόπος συζητήσεων.
4. Η ποιότητα των στελεχών μας. Κανένα κοινωνικό σύστημα ή υποσύστημα-κόμμα δεν μπορεί να επιβιώσει στο χρόνο χωρίς μέριμνα αναπαραγωγής του στελεχιακού του δυναμικού. Η επιμόρφωση, οι ανοιχτές συζητήσεις, η αξιολόγηση της προσπάθειας των όσων έχουν θέσεις ευθύνης πρέπει να γίνουν

πράξη. Σήμερα όλοι θέλουν να αναλάβουν ευθύνες. Πολλοί έχουν τεχνοκρατική επάρκεια. Λίγοι όμως έχουν πολιτική, διευθυντική και ανθρώπινη επάρκεια.

5. Η Λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Προχωρήσαμε στην καθιέρωση ενός νέου τρόπου λειτουργίας της Κ.Ο. Τον καθοριστικό λόγο στην όλη οργάνωση και λειτουργία της Κ.Ο. έχει τώρα το Προεδρείο, που η ίδια εξέλεξε. Πρέπει να αξιοποιήσει τη δυνατότητα αυτή.
6. Οι τομείς της Κ.Ε. αποδείχτηκαν ως τα κατ' εξοχήν όργανα συγκεντρωτικών λειτουργιών. Η εικόνα τους είναι η εικόνα ενός επιλεγμένου από την πλειοψηφία του Ε.Γ. εκτελεστικού μηχανισμού. Οι τομείς της Κ.Ε. θα πρέπει να ανασυγκροτηθούν με βάση τις αρχές της περιφερειακής αποκέντρωσης και της οριζόντιας διασύνδεσης των περιφερειακών οργανώσεων. Η ζωή έχει δημιουργήσει, ανεξάρτητα από το αθηναϊκό κέντρο, δίκτυα οικονομικά, πολιτιστικά, κοινωνικά. Είναι εξωπραγματικό να τα αρνούμαστε σε πολιτικό επίπεδο.

Χρειαζόμαστε ένα ισχυρό κόμμα, με ισχυρή και διαυγή εσωκομματική δημοκρατία, ένα κομματικό οργανισμό με στέρεους δεσμούς με την κοινωνία και τους πολίτες.

Δεύτερο Σημείο: Οι πολιτικοοργανωτικές επιλογές

Σύντροφοι, Συντρόφισσες,

Η εκλογή μου ως Πρωθυπουργού στις 18 Ιανουαρίου είχε συγκεκριμένο πολιτικό περιεχόμενο. Η εκλογή δεν έγινε μόνο και μόνο γιατί όφειλε κάποιος να καταλάβει το θώκο του Πρωθυπουργού μετά την παραίτηση του Α. Παπανδρέου. Η εκλογή δεν έγινε μόνο και μόνο γιατί υπήρχε ανάγκη για ένα διαχειριστή των κομματικών ισορροπιών και συμβιβασμών. Εκλέξαμε πρωθυπουργό γιατί θέλαμε τη συνέχεια, την ανανέωση και τη νίκη του Κινήματος στις επόμενες εκλογές.

Αποφασίσαμε να αξιοποιήσουμε τη μέχρι τότε προσφορά μας, το έργο όλων μας για τη συνέχιση της πορείας μας.

Αποφασίσαμε την ανανέωση στις ιδέες, στους προβληματισμούς, στις πολιτικές λύσεις. Ποιος ήμουν δεν ήταν σε κανέναν άγνωστο. Τις σκέψεις μου, τις πολιτικές μου κατευθύνσεις την άποψή μου ότι έκλεισε ο μεταπολιτευτικός κύκλος και ήταν ανάγκη να ανοίξουμε εμείς στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρωτοπόρα το νέο κύκλο, τον κύκλο του 2000, τις είχα δημοσιοποιήσει με βιβλία, άρθρα, λόγους, συνεντεύξεις. Είχα εκθέσει εκτεταμένα τις πεπτοιθήσεις μου για τους συλλογικούς μας στόχους. Είχα αγωνισθεί με συνέπεια και σαφήνεια, ορίζοντας την υποχρέωσή μας απέναντι στον ελληνικό λαό για κάτι καινούργιο. Και γι' αυτό, πιστεύω, η Κοινοβουλευτική Ομάδα με εξέλεξε.

Στις 18 Ιανουαρίου αποφασίσαμε επίσης για την ανάγκη νίκης του Κινήματος στις εκλογές. Αποφασίσαμε, ότι η πολιτική μας οφείλει να εκφράζει την αναζήτηση της ελληνικής κοινωνίας για μια διαφορετική πολιτική μακριά από εγωκεντρισμούς, αρχηγισμούς, θεατρικές

συμπεριφορές, πελατειακές σχέσεις και την παραδοσιακή κομματική συμπεριφορά. Αποφασίσαμε, ότι η πολιτική μας πρέπει να προσφέρει στον ελληνικό λαό αυτό που επίμονα ζητά: την ανάπτυξη με κοινωνική δικαιοσύνη, ένα πλαίσιο ζωής που να του ανοίγει δυνατότητες, να του επιτρέπει να αξιοποιεί τις ικανότητές του, να μην αισθάνεται στην πατρίδα του ξένος και ανασφαλής. Όλα αυτά σημαίνουν ότι στις 18 Ιανουαρίου δεν πήραμε μια απόφαση κατανομής ενός κομματικού πόστου αλλά μια πολιτική απόφαση. Την απόφαση να δώσουμε στη κυβερνητική πολιτική με βάση τη μέχρι τώρα δουλειά και εμπειρία μας μια νέα κατεύθυνση.

Η ανάληψη της πρωθυπουργίας από μένα και ο σχηματισμός της νέας κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν αποτελεί μια εσωτερική υπόθεση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ανέλαβα και αναλάβαμε δεσμεύσεις απέναντι στον ελληνικό λαό. Δεσμεύσεις να επιτελέσουμε το έργο που διαγράψαμε στις προγραμματικές δηλώσεις μας. Αλλά προπαντός το χρέος ηθικό και πολιτικό να δημιουργήσουμε ξανά την ελπίδα, να δείξουμε ότι η πολιτική δεν είναι μια κλειστή υπόθεση κομματικών προυχόντων, παρασκηνίων και μη ελεγχόμενων εξουσιών. Να αποδείξουμε, ότι εμείς ως σοσιαλιστές έχουμε τη δυνατότητα να ξαναδημιουργήσουμε το ενδιαφέρον για την πολιτική και να πείσουμε για τη συμμετοχή στα κοινά. Να ξαναζωντανέψουμε το αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και συμμετοχής.

Αυτή η κυβέρνηση και εγώ προσωπικά έχουμε δεσμευθεί στην επιλογή μιας πολιτικής που θα απαντά δημιουργικά στις προκλήσεις της εποχής, που θα επιδιώξει μια Ελλάδα ισχυρή με φωνή και κύρος, μια Ελλάδα που θα στηρίζεται σε μια δυναμική οικονομία και κοινωνία. Αυτή η επιλογή αποτελεί χρέος μας. Αυτή η επιλογή είναι ο λόγος ύπαρξής μας

στη κυβέρνηση. Αυτή η επιλογή προσδίδει νόημα στην πολιτική μας δράση.

Για την επιλογή αυτή και την πολιτική που την εφαρμόζει άρχισαν, αμέσως αφού ανέλαβε η κυβέρνηση, να εκδηλώνονται αμφιβολίες, αμφισβητήσεις και μερικές φορές ανοιχτή εχθρότητα στις τάξεις του κόμματος.

Ορισμένοι διαπίστωσαν ότι ο πατριωτικός χαρακτήρας του Κινήματος κινδυνεύει. Όπως διαχώριζε παλιά η Δεξιά του πολίτες σε εθνικόφρονες και μη εθνικόφρονες διαχωρίζουν εμάς σε πατριώτες και μη πατριώτες.

Κίνδυνο επισημαίνουν και για την οικονομία. Δεν τηρείται σταθερά το πρόγραμμα σύγκλισης. Ταυτόχρονα δηλώνουν, ότι το πρόγραμμα σύγκλισης θέτει σε κίνδυνο το κοινωνικό χαρακτήρα του κινήματος. Η αντίφαση δεν τους ενοχλεί.

Το κυβερνητικό έργο αντιλαμβάνονται κάποιοι μερικές φορές ως δράσεις μέσα σε στεγανούς μεταξύ τους τομείς όπου ο καθένας διαφεντεύει τη δικιά του πολιτική, ως τιμάριο. Τιμάριο αποτελούν και τα θέματα της στελέχωσης θέσεων.

Υπό τις συνθήκες αυτές η διαμόρφωση και εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής συναντά δυσκολίες. Η σταυροφορία για την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό βρίσκει αντιδράσεις.

Το συμπέρασμα είναι για μένα φανερό: Αν θέλω να προχωρήσω σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβα απέναντι στον ελληνικό λαό, αν θέλω να επιτελέσω αυτό που αισθάνομαι, και είναι χρέος μου, πρέπει να υπάρξουν καθαρές λύσεις. Πρέπει να γίνει σαφές, να είναι

ξεκάθαρο για όλους και κυρίως για τον ελληνικό λαό, ότι στο Κίνημα δεν υπάρχουν διάφοροι πόλοι εξουσιών που αλληλοαναιρούνται, ότι δεν υπάρχουν διαφορετικές πολιτικές της Κυβέρνησης και του Κινήματος. Ο κύριος στόχος αυτής της κυβέρνησης η ανανέωση και η νίκη στις εκλογές δεν επιτυγχάνεται, με περίτεχνες συνεχείς ισορροπίες και συμβιβασμούς. Εάν συνεχίσουμε τη σημερινή κατάσταση θα προχωρήσουμε στην εκλογική αναμέτρηση με ημίμετρα. Θα δώσουμε την εικόνα μιας κυβέρνησης και ενός κόμματος που απέτυχαν να λύσουν το κύριο πρόβλημά του, την ανανέωση της ηγεσίας και τη μεταλλαγή του κόμματος σε κόμμα δημοκρατικών συλλογικών διαδικασιών.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. βρίσκεται σήμερα σε προνομιακή θέση. Απέναντί του έχει ένα πολιτικό αντίπαλο, τη Νέα Δημοκρατία, ο οποίος δεν είναι σε θέση να προσφέρει νέες πολιτικές, νέες προοπτικές για τον τόπο. Αναμασά νεοφιλελεύθερες θέσεις ή προβάλλει λαϊκίστικα συνθήματα ή θυμάται την εθνικοφροσύνη ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε όλα αυτά προσθέτει προσωπικές επιθέσεις ακολουθώντας τη κλασσική δεξιά συνταγή της προσωπικής αντιπαράθεσης, ότι τα υβρεολόγια καλύπτουν αποτελεσματικά την έλλειψη πολιτικών. Η επιτυχία ή αποτυχία της Νέας Δημοκρατίας εξαρτάται αποκλειστικά από μας. Από τα λάθη, τις παραλείψεις, τις αντιδικίες μας. Όσοι στραφούν προς τη Νέα Δημοκρατία θα στραφούν όχι γιατί τους έπεισε η ανύπαρκτη πολιτική της πρόταση αλλά γιατί τους απομάκρυνε από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. η υπαρκτή πολιτική αβεβαιότητα και αστάθεια. Το στοίχημα της νίκης στις εκλογές αφορά μόνον και μόνον εμάς. Ας δημιουργήσουμε, εδώ, στο Συνέδριο, τις προϋποθέσεις να το κερδίσουμε.

Προϋπόθεση για να επιτύχουμε είναι ο συντονισμός και η καθοδήγηση της κυβέρνησης να είναι ευθύνη του ιδίου προσώπου που έχει την

υπευθυνότητα και τη καθοδήγηση του Κινήματος. Όταν τα πρόσωπα αυτά διαφέρουν, και υπάρχει μάλιστα διαφορά απόψεων οποιοσδήποτε καταστατικός κανόνας δεν θα μπορεί να αποτρέψει αποκλίνουσες, αντιφατικές και ανταγωνιστικές συμπεριφορές. Άρα και την εντύπωση της αβεβαιότητας και της διχόνοιας.

Η απάντηση στο πρόβλημα της ομογενοποίησης των απόψεων, της σύνθεσης των γνώμων και της συμμετοχής δεν είναι οι πολλοί ρόλοι, μικροί και μεγάλοι. Είναι οι συλλογικές λειτουργίες των οργάνων. Οργάνων στα οποία συμμετέχουν οι τάσεις, οι ευαισθησίες, τα ρεύματα σκέψης που υπάρχουν στο Κίνημα. Οργάνων, τα οποία δεν είναι μονόπλευρα. Οργάνων τα οποία λειτουργούν και δεν βραχυκυκλώνονται από παράπλευρες διαδικασίες. Οργάνων που είναι, αποτελεσματικά και δεν εξαντλούν τη δραστηριότητά τους στην ικανοποίηση προσωπικών φιλοδοξιών με συμβιβασμούς και ισορροπίες. Αυτά τα όργανα δεν λειτούργησαν στο παρελθόν. Η Πολιτική Γραμματεία που προβλέπεται από το καταστατικό είναι ζήτημα αν συνήρθε τα δύο τελευταία χρόνια περισσότερο από δύο φορές. Και όμως η Πολιτική Γραμματεία είναι βασικός πόλος για την καθοδήγηση του Κινήματος. Καιρός είναι να δοκιμάσουμε να δουλέψουν τα όργανα ουσιαστικά αντί να τα καταδικάζουμε προκαταβολικά σε αδυναμία προτείνοντας πολυδιασπάσεις εξουσιών. Καιρός είναι να επιδιώξουμε τις συνθέσεις μέσα στα όργανα. Οι ειδικοί ρόλοι υποκαθιστούν τη συλλογική δουλειά με ατομικά και περιχαρακωμένα κέντρα αποφάσεων. Στη Κυβέρνηση αυτή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. τα συλλογικά όργανα, η Κυβερνητική Επιτροπή και το Υπουργικό Συμβούλιο έχουν συνεδριάσει περισσότερες φορές από ποτέ άλλοτε. Η λειτουργία τους μπορεί να βελτιωθεί ακόμη με καλύτερη προεργασία, καλύτερη οργάνωση των συζητήσεων. Όμως η Κυβέρνηση έδωσε ένα παράδειγμα, ότι οι συλλογικές λειτουργίες είναι εφικτές και αποδοτικές, ενώνουν δεν

διασπούν. Η συγκέντρωση εξουσιών και οι μονήρεις αποφάσεις δεν είναι επομένως μονόδρομος. Και σίγουρα δεν είναι δρόμος που θέλω να ακολουθήσω όπως έχει δείξει η πορεία μου και η μέχρι σήμερα λειτουργία της Κυβέρνησης.

Η σημερινή όψιμη ανησυχία ορισμένων ότι μπορούν να δημιουργηθούν νέες συγκεντρωτικές διαδικασίες είναι γι' αυτό χωρίς βάση. Είναι ανησυχίες για τις οποίες δεν αισθάνομαι κατανόηση όταν προέρχονται από μια πλευρά, της οποίας η συμπεριφορά χαρακτηριζόταν από συγκεντρωτισμό, συστηματική γελοιοποίηση της συλλογικότητας και αδιαφάνεια διαδικασιών. Μια δήθεν συλλογικότητα που επικεντρώνεται στη διατήρηση κατεστημένων θέσεων θα οδηγήσει στην τιμαριοποίηση του Κινήματος, στην εγκατάσταση προυχόντων με αποκλειστικές εξουσίες σε διακριτούς τομείς δράσης. Θα είναι η αρχή του τέλους της ενότητας του Κινήματος. Με την ευκαιρία αυτή δικαιούμαι να ρωτήσω, πότε προχωρήσαμε στην ψήφιση του Κανονισμού της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, στην μεταφορά εξουσιών στο Προεδρείο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, στην κατάργηση διορισμένου Διευθυντή, στην εκλογή των Κοινοβουλευτικών Εκπροσώπων. Δεν έγιναν αυτά τώρα; Που ήσαν οι σύντροφοι που σήμερα ανησυχούν για τη συλλογικότητα τόσα χρόνια; Τι έκαναν; Η ενότητα δεν προκύπτει από φεουδαρχικά σχήματα αλλά από την επεξεργασία και σύνθεση απόψεων, σε συλλογικά όργανα, από τη δυναμική που θα προκύψει εάν συμβάλουμε όλοι μέσα στα όργανα στην προοπτική του Κινήματος.

Μερικοί ισχυρίζονται ότι πρέπει εδώ στο Συνέδριο να αποφύγουμε να υπάρξουν νικητές και ηττημένοι. Όσον αφορά εμένα δεν θα υπάρξουν ούτε νικητές ούτε ηττημένοι. Για μένα είναι αδιάφορο ποια σημαία σηκώνει ο καθένας. Σημασία έχει η γνώση, η ικανότητα, η προσφορά, η δυνατότητα να γίνουν πράξη οι επαγγελίες του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Σημασία έχει

να επιβάλουμε την αξιοκρατία σε βάρος της μετριοκρατίας των πελατειακών σχέσεων. Για μένα δεν υπάρχει παρά μια μόνη λύση. Να είμαι Πρωθυπουργός όλων, να είμαι ο επικεφαλής όλων. Να προσπαθήσω να κινητοποιήσω όλες τις ζωντανές δυνάμεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Θα ήθελα να επισημάνω εδώ επίσης ότι μια ψηφοφορία για να υπάρξει επιλογή μεταξύ περισσότερων προσώπων δεν είναι προοίμιο διάσπασης και πάντως όχι σε κάθε περίπτωση αρνητική. Η δημοκρατία προϋποθέτει επιλογές με ψηφοφορίες, διάφορες δυνατότητες που κρίνονται ελεύθερα από όλους τους ενδιαφερόμενους. Σε όλα τα σοσιαλιστικά κόμματα γίνονται επιλογές ηγεσιών με ανταγωνιστικές ψηφοφορίες. Ας κατακτήσουμε επιτέλους την ενοποιητική διαδικασία της ελεύθερης επιλογής αντί να ακολουθούμε προσχεδιασμένους δρόμους που χαράζονται ερήμην των περισσότερων σε εσωτερικές συνεννοήσεις μιας αυτοαποκαλούμενης κορυφής.

Η απάντησή μου στα ερωτήματα που έθεσαν τόσο τα γεγονότα όσο και η προσυνεδριακή διαδικασία είναι απλή και απόρροια των παραπάνω συλλογισμών.

Μετά το θάνατο του Ανδρέα Παπανδρέου είναι κενή η θέση του Προέδρου του Κινήματος. Θα είμαι υποψήφιος για το αξίωμα αυτό. Μόνο εφ' όσον ο Πρόεδρος και ο Πρωθυπουργός είναι το ίδιο πρόσωπο εξασφαλίζεται το ενιαίο του συντονισμού και της δραστηριοποίησης των οργάνων, το ενιαίο της τελικής ευθύνης. Αυτή είναι η καθαρή λύση, η λύση που ωφελεί το Κίνημα και διασφαλίζει την ενότητα του και την αναμέτρηση με τη Ν.Δ. με προοπτική νίκης. Τα πολυκέφαλα σχήματα είναι συνταγή εκλογικής αποτυχίας.

Εφ' όσον δεν εκλεγώ Πρόεδρος θα παραιτηθώ από Πρωθυπουργός. Οποιος εκλεγεί Πρόεδρος θα πρέπει να είναι ο Πρωθυπουργός του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που θα με αντικαταστήσει. Η παραίτησή μου είναι η καθαρή λύση, η λύση που επιβάλλει το χρέος μου να υπηρετήσω τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Αν παραμείνω Πρωθυπουργός θα δώσω την εντύπωση, ότι έχω εξουσίες, τις οποίες στην πραγματικότητα δεν θα έχω. Θα υπόσχομαι ή θα δεσμεύομαι χωρίς να μπορώ να πραγματοποιήσω τη δέσμευσή μου. Αν παραμείνω δεν θα είμαι ειλικρινής ως προς την περιγραφή της πραγματικότητας απέναντι σε όλους αυτούς που περιμένουν από μένα πρώτα απ' όλα ειλικρίνεια.

Ο λαός περιμένει από μένα και μας όλους να αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά τα προβλήματά του. Δεν θέλει ίντριγκες, πολέμους χαρακωμάτων, εσωστρέφεια και προσωποπαγείς πολιτικές. Αυτά όλα όμως θα κυριαρχήσουν αν υπάρξουν λύσεις που περιγράφονται ως δυαρχία και διακριτοί ρόλοι. Αν αποδεχθούμε τέτοιες λύσεις θα διολισθήσουμε σε ένα δρόμο προσωπικών αντιπαραθέσεων. Αυτό θα ήταν αντίθετο με την επιδίωξή μας για νίκη στις εκλογές. Θα ήταν επίσης αντίθετο με την μέχρι τώρα πορεία μου, τις πεποιθήσεις μου και την αντίληψή μου για τις υποχρεώσεις μου απέναντι στο λαό και στο Κίνημα.

Θέλω να είμαι σαφής απέναντί σας. Δεν χρειαζόμαστε προσωπικούς συμβιβασμούς, ισορροπίες, μια προσεγμένη δοσολογία εξουσιών για να λειτουργήσει το Κίνημα. Όλα αυτά είναι ενδείξεις παρακμής. Πολύπλοκοι κανόνες περιπλέκουν τα πράγματα, πιστοποιούν και επιτείνουν την αδυναμία. Αν προσπαθήσουμε να κατανείμουμε αρμοδιότητες και εξουσίες, έτσι ώστε να ικανοποιηθούν όλες οι προσωπικές φιλοδοξίες, θα σηματοδοτήσουμε ότι κυρίαρχο πρόβλημα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι οι θέσεις και τα αξιώματα. Θα δώσουμε έτσι την

χαριστική βολή στην αξιοπιστία μας ως κόμμα πολιτικού οραματισμού και προβληματισμού. Θα προτάξουμε την εσωστρέφειά μας και τις προσωπικές ανησυχίες μας για ρόλους. Θα υποβαθμίσουμε τις πολιτικές και τις ιδέες. Αυτές όμως πρέπει να είναι κυρίαρχες. Η συνεργασία ούτε διατάσσεται ούτε εκβιάζεται με κανόνες. Προκύπτει από μια στάση ζωής, από την αντίληψη που έχει ο καθένας μας για το διάλογο και τη συντροφική συμπεριφορά. Ο καθένας μας έχει δώσει στο παρελθόν έμπρακτα δείγματα συμπεριφοράς, έμπρακτα δείγματα του τι πράττει. Εσείς μπορείτε να κρίνετε ελεύθερα με βάση τις εμπειρίες σας.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Το κατώφλι του 21^{ου} αιώνα θα το διαβούμε με ψηλά το κεφάλι, μόνον εάν κερδίσουμε το στοίχημα του εκσυγχρονισμού της πολιτικής μας λειτουργίας. Εάν εξασφαλίσουμε την απάντηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στις νέες προκλήσεις. Το μέλλον του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ταυτίζεται με την ανανέωσή του. Το Συνέδριό μας πρέπει να θέσει τα θεμέλια για την μετάβασή μας σε νέες λειτουργίες. Το Συνέδριό μας πρέπει να είναι αφετηρία μιας νέας εποχής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Το Συνέδριό μας πρέπει να είναι η αφετηρία μιας νέας σχέσης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. με την ελληνική κοινωνία. Αυτό χρειαζόμαστε. Αυτό θα επιτύχουμε.

Σύντροφοι και Συντρόφισσες,

Καλώ όλους σε μια νίκη όχι προσώπων αλλά κομματικών θεσμών. Σε ένα τέλος της προσωποποίησης της πολιτικής μας λειτουργίας. Ας βάλουμε σήμερα τέλος στις διαχωριστικές γραμμές, στους «μηχανισμούς», στους «δικούς μας» και τους «άλλους». Οι πρακτικές

αυτές προσβάλλουν όλους μας. Ας γίνει συνείδηση ότι στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν περισσεύει κανείς. Δεν υπάρχει κανείς που να είναι «πιο ΠΑ.ΣΟ.Κ.» από τον άλλον, πιο «ορθόδοξος» ή πιο «πιστός». Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δεν είναι χώρος διαχωρισμών. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. είμαστε όλοι εμείς, με την πολυφωνία και τη διαφορετικότητά μας. Είμαστε όλοι εμείς που έχουμε τη θέληση να οδηγήσουμε τη χώρα προς το νέο αιώνα.

Δεν έχουμε καμιά ελπίδα στο μέλλον αν δεν κερδίσουμε το παρόν. Το Συνέδριό μας αυτό το χρέος έχει: να δώσει στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. και την κυβέρνησή του τα μέσα, ώστε να κερδίσει το παρόν, για να διεκδικήσει το μέλλον. Και για να κερδίσουμε το παρόν, χρειαζόμαστε ενότητα.

Σας καλώ όλους σε μία νίκη της ενότητας. Οι όποιες αποφάσεις του Συνεδρίου θα αποτελούν δέσμευση για μένα όπως θα αποτελούν δέσμευση για όλα τα μέλη του Κινήματος.

Σας καλώ όλους στο μεγάλο ΠΑ.ΣΟ.Κ., το ενιαίο ΠΑ.ΣΟ.Κ. των μεγάλων προοπτικών, της νέας νίκης. Στο ΠΑ.ΣΟ.Κ. που, πέρα από πρόσωπα, θα γυρίσει την σελίδα του 21^{ου} αιώνα. Όλοι μαζί να γυρίσουμε την σελίδα. Όλοι μαζί να γυρίσουμε τον ήλιο πάνω από την Ελλάδα. Όλοι μαζί να φέρουμε μια νέα τετραετία που θα σφραγίσει τη νέα εποχή μιας ισχυρής Ελλάδας. Της Ελλάδας του νέου ΠΑ.ΣΟ.Κ.